Datum

9 november 2021

Onderwerp	Uw kenmerk	Aantal bijlagen
Bestuursovereenkomst Duurzame Polder	4672383	1

Wat adviseert het college te besluiten?

1. Geen wensen en bedenkingen te hebben op de bestuursovereenkomst Duurzame Polder met als ondertekenende partijen de gemeenten Oss en Den Bosch, Provincie Noord-Brabant en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Toelichting op het gevraagde besluit

Het college van B&W is het bevoegd gezag om de bestuursovereenkomst te tekenen. Maar het college heeft eerder toegezegd uw raad bij alle besluiten rondom de Duurzame Polder te betrekken. Daarom krijgt uw raad de mogelijkheid om uw visie te geven op de bestuursovereenkomst. De bestuursovereenkomst beschrijft de manier waarop de betrokken overheden gaan samenwerken en hoe de bevoegdheden zijn geregeld. De bestuursovereenkomst is in lijn is met het eerdere besluit van de gemeenteraden over de Duurzame Polder.

Wat is de aanleiding voor dit advies?

- Aanleiding voor het opstellen van een bestuursovereenkomst Duurzame Polder (zie bijlage 1) zijn de besluiten (zie bijlage B in bijlage 1) welke de gemeenteraden van Oss en Den Bosch en Gedeputeerde Staten (GS) van de Provincie Noord-Brabant hebben genomen op respectievelijk 28 januari 2021, 6 oktober 2020 en 25 mei 2021 over de Verkenning Duurzame Polder.
- Sinds 2017 verkennen de gemeenten Oss en Den Bosch en de Provincie Noord-Brabant de mogelijkheden van duurzame energieopwekking in het gebied van de Lithse, Geffense, Rosmalense en Nulandse polder (de Duurzame Polder). Op 16 maart 2020 is het

'Eindrapport Verkenning Duurzame Polder' gepubliceerd. Naar aanleiding van deze verkenning hebben de gemeenteraden van Oss (2021) en Den Bosch (2020) de Duurzame Polder aangewezen als geschikte locatie voor de opwekking van grootschalige hernieuwbare energie, waarbij in Oss specifiek gekozen is voor grootschalige opwekking met alleen windenergie.

- Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Brabant (2021) heeft besloten om de regie over de plan- en besluitvorming voor de ontwikkeling van het project Duurzame Polder bij de gemeenten neer te leggen als zij dit willen. Dit strookt met de wens van de gemeenteraad om zelf zoveel mogelijk de regie te voeren.
- Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) geeft er, op basis van de afspraken in het Klimaatakkoord van 2019, ook de voorkeur aan dat de decentrale overheden zorgdragen voor de inpassing van nieuwe wind- of zonneparken door middel van de Regionale Energie Strategie (RES).
- Vanwege de afspraken in het Klimaatakkoord en twee meldingen die twee windmoleninitiatiefnemers uit Oss en Den Bosch hebben gedaan met een beroep op de rijkscoördinatieregeling (RCR) is tot nu toe het Ministerie van EZK partij bij deze overeenkomst.

Welk resultaat willen we bereiken?

Doel voor Oss is het uitvoeren van het Raadsbesluit van 28 januari 2021 om de resterende RES NOB-opgave te realiseren met windenergie in de Duurzame Polder. Beoogd wordt om conform het Klimaatakkoord de vergunning te verlenen voor 1 januari 2025. Onderdeel van het Raadsbesluit is de samenwerking met de gemeente Den Bosch en de Provincie Noord Brabant te continueren. De beide gemeenten, de provincie en het ministerie hebben daarom het initiatief genomen om hiertoe een bestuursovereenkomst op te stellen.
In de bestuursovereenkomst leggen de gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss, de provincie Noord-Brabant en het ministerie van EZK hun afspraken met elkaar ter realisering van het gezamenlijke doel vast. We willen daarmee het vervolgproces naar de besluitvorming in gang zetten. De gemeenteraad heeft uitgesproken zelf zoveel mogelijk de regie te willen voeren. Daarvoor moeten wij de Provincie verzoeken haar bevoegdheid aan ons over te dragen. De Provincie is daartoe bereid. Daarmee accepteren het Rijk en de Provincie expliciet ook de voorwaarden zoals de gemeenteraad destijds in haar besluit heeft aangegeven. Dit is het uitgangspunt van de bestuursovereenkomst en als zodanig nader uitgewerkt.

In de bestuursovereenkomst zijn afspraken opgenomen over:

1. *Bestuurlijke uitgangspunten;*
2. *Proces: stappen en planning;*
3. *Inzet en acties van partijen;*
4. *Organisatie en de samenwerking;*
5. *Kosten en de financiering*.

1. Bestuurlijke uitgangspunten

De bestuurlijke uitgangspunten zijn vastgelegd in de raadsbesluiten van Oss en Den Bosch en in de Statenmededeling van Gedeputeerde Staten (GS). Deze besluiten zijn onderdeel van de bestuursovereenkomst en opgenomen in bijlage B van bijlage 1 ‘Bestuursovereenkomst’.

Beide gemeenten hebben een besluit over de Verkenning Duurzame Polder genomen met elk een aantal randvoorwaarden. In mei van dit jaar hebben GS besloten om op basis van de besluiten van de beide gemeenteraden de regie voor de planvorming volledig bij deze gemeenten neer te leggen. Ook is GS voornemens om, zodra er sprake is van een melding van initiatiefnemers die een beroep doen op de provinciale coördinatie regeling (PCR), deze niet van toepassing te verklaren. Daarbij heeft de Provincie wel aangegeven dat zij zich het recht voorbehoudt de bevoegdheid terug te nemen als de gemeenten er niet in slagen om het doel tijdig te realiseren (escalatieclausule).

2. Proces: stappen en planning

Doel is om aan de afspraken van het Klimaatakkoord en de RES NOB te voldoen. Dit betekent dat er een vergunning moet zijn verleend voor 1 januari 2025. Hiervoor moeten een aantal juridische procedures worden doorlopen. De ruimtelijke besluitvormingsprocedures vinden plaats in een overbruggingsperiode tussen het regime van de Wet ruimtelijke ordening en de invoering van de Omgevingswet. Daarom is in de bestuursovereenkomst een indicatieve route (zie artikel 4.4 van bijlage 1) in de vorm van een stappenplan opgenomen. Daarbij moet met het oog op de Omgevingswet nog wel worden gekozen of er een ‘projectprocedure’ wordt doorlopen, of dat wordt ingezet op een procedure voor een Omgevingsvergunning. Het eerste besluitvormingsmoment voor de raad ligt na de verkiezingen en is het vaststellen van de NRD.

3. Inzet en acties van partijen

a. Rollen gemeenten
Beide gemeenten hebben de regie voor dit project en verzorgen uiteindelijk de vergunningverlening. Zij bereiden de juridische procedures voor en leggen stukken ter besluitvorming voor aan beide gemeenteraden. GS wil de omgevingsrechtelijke besluitvorming aan de gemeenten overlaten. Wel behoudt zij de verantwoordelijkheden en wettelijke taken voor bijvoorbeeld het handhaven van de natuurwetgeving. De gemeenten spannen zich in om ieder voor hun eigen grondgebied de benodigde procedures te doorlopen, een vorm van (lokale) financiële en procesparticipatie in te vullen en overige belangen, zoals onder meer klimaatadaptatie, wonen, landbouw, natuur, recreatie en cultuurhistorie mee te koppelen en te integreren in het project Duurzame Polder.

b. Bevoegd gezag RCR en PCR
Het ministerie van EZK en de provincie Noord-Brabant zullen de rijkscoördinatieregeling (RCR) en de provinciale coördinatieregeling (PCR) niet toepassen voor dit project. Op dit moment is er nog geen PCR melding door een windmoleninitiatiefnemer uit de Duurzame Polder gedaan. Wanneer er wel een melding wordt ontvangen door de provincie dan heeft GS op 25 mei 2021 al besloten dat zij, als gemeenten hierom vragen, het bevoegd gezag zullen overdragen aan de desbetreffende gemeente. Net zoals bij een RCR melding (meer dan 100 megawatt) geldt bij een PCR melding (5-100 megawatt) dat bij een aanvraag van een bepaalde opwekcapaciteit aan energie het bevoegd gezag niet bij een gemeente ligt tenzij dat wordt afgesproken.

c. Rollen provincie en ministerie EZK
Het ministerie van EZK en de provincie stellen kennis en financiële middelen ter beschikking en spannen zich in om binnen hun mogelijkheden het project te ondersteunen op het gebied van het omgaan met potentiële effecten voor de luchtmacht (bv. het laagvlieggebied), netschaarste en eventuele strijdigheid met andere belangen (bv. natuurwetgeving). Daarnaast ondersteunen zij de gemeenten met kennis en ervaring, bijvoorbeeld op het gebied van planvorming en besluitvorming.

4. Organisatie en samenwerking
De invulling en het functioneren van de projectorganisatie (zie bijlage D van bijlage 1) is een verantwoordelijkheid van beide gemeenten. De gezamenlijke projectorganisatie wordt aangestuurd door een stuurgroep waarin de wethouders van beide gemeenten en de

gedeputeerde van de provincie deelnemen. Deze stuurgroep wordt voorgezeten door een onafhankelijk en gedelegeerd bestuurlijk opdrachtgever. Voor de uitvoering wordt een projectmanager aangetrokken die een team formeert. Gemeenten zorgen dat in hun eigen organisatie de juiste mensen en afdelingen worden aangesloten. De voortgang van het project wordt besproken in de stuurgroep. Indien in dat overleg wordt geconcludeerd dat de voortgang onvoldoende is, nemen de gemeenten passende maatregelen. Indien GS ondanks de maatregelen en bespreking van de resultaten daarvan, de oplossingen onvoldoende acht, kan GS besluiten om alsnog de provinciale coördinatieregeling van toepassing te verklaren (indien deze t.z.t. van toepassing is).

5. Kosten en financiering

Meer informatie over kosten en financiering is te lezen in de financiële paragraaf van dit voorstel bij *'Waar moeten we rekening mee houden'* bij het kopje *'Financiën'*.

Welke argumenten zijn er voor dit advies?

1.1 Om tot realisatie te komen is een nieuwe bestuursovereenkomst nodig.

Op basis van de Verkenning Duurzame Polder en de besluitvorming daarover bij de 3 samenwerkingspartners gaan we nu een nieuwe fase in. Die vraagt om nieuwe afspraken.

1.2 De bestuursovereenkomst omvat de gestelde kaders van het raadsbesluit over de Verkenning Duurzame Polder.

In de bestuursovereenkomst zijn onder meer de gestelde kaders conform het Osse raadsbesluit van 28 januari 2021 over de Verkenning Duurzame Polder overgenomen. Met de expliciete bevestiging daarvan bevestigen het Rijk en de Provincie dat zij deze voorwaarden in acht zullen nemen. Daarmee wordt tevens tegemoet gekomen aan breder in Oss levende zorg daarover.

1.3 De bestuursovereenkomst biedt de beste mogelijkheid om tot vergunning voor 2025 en realisatie in 2030 te komen.

De wijze van samenwerking en rolverdeling zoals in de bestuursovereenkomst beschreven , biedt de beste mogelijkheid om tot tijdige vergunbaarheid en realisatie van de windmolens te komen conform de doelstellingen die in het Klimaatakkoord en daarmee in de RES NOB zijn opgenomen. Dit wordt versterkt door de medeondertekening van het Ministerie van EZK en Klimaat en de Provincie Noord Brabant. Zij hebben krachtige

ingangen richting andere partijen die onder meer gaan over het laagvlieggebied in de Duurzame Polder en tijdige aansluiting op het netwerk.

1.4 De bestuursovereenkomst maakt formeel dat de regie voor de planvorming bij de gemeenten ligt.

Onderdeel van het besluit van 28 januari is dat Oss zelf de regie voert. Door het ondertekenen van de overeenkomst gaan alle partijen er ook formeel mee akkoord dat de regie voor de planprocedure bij de gemeenten ligt. Dit geeft duidelijkheid in de samenwerking en voor de omgeving.

1.5 De bestuursovereenkomst geeft duidelijkheid over de rolverdeling aan de initiatiefnemers.

Doordat er een heldere rolverdeling wordt afgesproken in de bestuursovereenkomst geeft dit duidelijkheid en vertrouwen aan de windmoleninitiatiefnemers, doordat zij nu weten welke partij voor welke taak en verantwoordelijkheid aan de lat staat en welke voorwaarden worden gesteld.

1.6 In de bestuursovereenkomst zijn proces- en financiële participatie opgenomen.

Voor de samenwerkende partijen is van meet af aan een transparant en navolgbaar omgevingsparticipatieproces het uitgangspunt geweest. Dat is bedoeld om de visies, meningen en belangen goed in beeld te hebben. Om vervolgens tot afgewogen keuzes te kunnen komen. Bij grootschalige energieopwekking is financiële participatie vanuit de gemeenschap gebruikelijk. Ook deze beide aspecten worden in gezamenlijkheid opgepakt.

1.7 Het ministerie van EZK draagt eenmalig € 250.000,- bij aan beide gemeenten.

Zoals in bijlage 1 ‘Bestuursovereenkomst’ in artikel 9 staat vermeld is het ministerie van EZK in het kader van een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering bereid om aan beide gemeenten ieder een bijdrage van € 125.000,- aan de algemene middelen beschikbaar te stellen als de bestuursovereenkomst van kracht is.

1.8 De financiële risico’s worden door het ondertekenen van deze bestuursovereenkomst beperkt.

Doordat er met meer partijen wordt samengewerkt en gelet op de afspraken over eventuele financiële risico’s worden deze beperkt.

Wat zijn tegenargumenten of risico's?

1.1. Hiermee legt de gemeente zich door middel van een resultaatsverplichting vast op realisering van de doelstelling, ook naar de andere partijen.
Partijen verbinden zich op het tijdig realiseren van de doelstelling. Dit gaat verder dan een inspanningsverbintenis.

1.2. *Dit betekent dat we niet alleen bestuurlijk commitment uitspreken maar ook uitvoeringskracht in middelen en menskracht beschikbaar stellen.*
Zonder voldoende en tijdig beschikbare menskracht en aanvullende middelen is het niet mogelijk om dit complexe en dynamische project succesvol tot realisatie te laten komen.

1.3. *Dit is een project van jaren waarbij we rekening moeten houden met schuivende panelen onderweg.*
Er zijn verschillende variabelen die onderweg van invloed kunnen zijn op de voortgang en besluitvorming van dit project. Veranderingen in wet- en regelgeving, infrastructurele en technische ontwikkelingen zijn voorbeelden hiervan. Ook aan de zijde van initiatiefnemers kunnen veranderingen optreden.

1.4. *De samenwerking maakt dat we minder autonoom zijn in onze keuzes dan als we dit alleen oppakken.*
Het ondertekenen van de bestuursovereenkomst betekent dat we voor meerdere jaren samen optrekken met meerdere partijen en tot doel hebben om gezamenlijk de eindstreep te halen. Dit betekent dat we met elkaars belangen rekening moeten houden.

1.5. De kans bestaat dat er geen initiatiefnemers meer blijken te zijn of dat zij onderweg afhaken.
Er bestaat altijd een risico dat initiatiefnemers in het traject afhaken doordat ze bijvoorbeeld hun business case niet (meer) rond krijgen. Dit is een risico dat we zoveel mogelijk proberen te mitigeren door zo vroeg mogelijk in de volgende fase afspraken met hen te maken en met hen in overleg te blijven.

1.6. We moeten rekening houden met politieke verdeeldheid en maatschappelijke oppositie.

Het onderwerp windmolens roept landelijk overal veel weerstand op. In onze gemeente is dit niet anders. Ook de politiek is verdeeld.

1.7. *Als we er niet in slagen dit doel te realiseren, zullen we onze RES-opgave anders moeten invullen en lopen we financieel risico.*
Geen windmolens in de Duurzame Polder betekent dat we onze resterende RES opgave op een andere locatie moeten realiseren. Dat kan betekenen dat reeds gemaakte kosten niet verhaald kunnen worden.

1.8. *Als we er als gemeente niet in slagen om het doel te realiseren, bestaat de kans dat de provincie het bevoegd gezag terugneemt en zich dan niet meer gehouden acht aan de gemeentelijke kaders.*
Bij onvoldoende voortgang kan de provincie besluiten om het bevoegd gezag terug te nemen. Dit kan tot gevolg hebben dat door de raad gestelde randvoorwaarden niet meer gehanteerd worden en dat er mogelijk een grotere opgave gerealiseerd gaat worden.

Waar moeten we rekening mee houden?

a. Financiën
Met de bestuursovereenkomst stellen de vier partijen gezamenlijk € 1 miljoen ter beschikking voor het eerste deel van de volgende fase in het project (zie artikel 9 in bijlage 1). Alle vier de partijen stellen € 250.000,- beschikbaar, waarbij het een eenmalige bijdrage van het ministerie van EZK van € 125.000,- per gemeente betreft. Uw raad heeft € 250.000,- ter beschikking gesteld op 28 januari 2021. Dit bedrag is al in de begroting voor 2021 opgenomen. Daar komt nu € 125.000,- van het Rijk bij.
Zodra het budget van € 1.000.000,- is gebruikt, neemt de provincie Noord-Brabant de rest van de voorfinanciering voor haar rekening gemaximeerd tot een bedrag van € 2 miljoen. Volgens de bestuursovereenkomst dragen beide gemeenten en provincie ieder 1/3^{e} van de meerkosten. Zoals gebruikelijk gaan we zoveel als mogelijk voorbereidings- en plankosten van de ruimtelijke besluitvormingsprocedures verhalen op de initiatiefnemers/ontwikkelaars. Aanvullende personele capaciteit is noodzakelijk voor de uitvoering en tijdige realisatie, maar ook voor het bewaken van de gestelde randvoorwaarden. Een claim hiervoor is opgenomen in de programmabegroting.

b. Communicatie

Zodra alle vier partijen akkoord zijn met het ondertekenen van de bestuursovereenkomst zal er een onderteken- en persmoment plaatsvinden. Dit zal zo spoedig mogelijk nadat in de gemeenteraadover de bestuursovereenkomst is gesproken, plaatsvinden. Uw raad wordt van de exacte datum, tijd en locatie op de hoogte gehouden. Ook wordt er uitgebreid gecommuniceerd naar de omgeving via website www.duurzamepolder.nl, sociale mediakanalen, nieuwsberichten, nieuwsbrieven en regiokranten.

c. Uitvoering

Nadat de bestuursovereenkomst is ondertekend, gaan we in gezamenlijkheid onder meer aan de slag met het inrichten van de projectorganisatie en daarmee het aanbesteden van de bemensing voor de projectorganisatie; het komen tot afspraken met de windmoleninitiatiefnemers; het voorbereiden van het ontwerpend onderzoek en het vorm geven aan het maatschappelijke participatieproces. Parallel daaraan zullen we onze eigen gemeentelijke organisatie voorbereiden op de werkzaamheden die op ons afkomen zoals voor de projectbegeleiding en onder meer de afdelingen RO, VTH en juridische zaken.

d. Overlegd met

Dit voorstel is afgestemd met gemeente Den Bosch, provincie Noord-Brabant en het ministerie van EZK. Intern is dit voorstel afgestemd met de afdelingen RO, LWE en Financiën en het programma Energietransitie.

Bijlage

- *Bestuursovereenkomst Duurzame Polder*

Samenvatting

Om een vervolg te kunnen geven aan de samenwerking in de Duurzame Polder gericht op het tijdig realiseren van windenergie in de Duurzame Polder is het borgen van de samenwerking in een bestuursovereenkomst noodzakelijk. Deze overeenkomst wordt mede ondertekend door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, gemeente Den Bosch en provincie Noord-Brabant.